

Skolas kavēšana un skolēnu sasniegumi OECD PISA 2012

Andris Grīnfelds,
LU IPI vadošais pētnieks

2015.g. 17.jūnijā

Skolu kavēja, kavē
un droši vien kavēs visur!!

Kavējumi skolā

- ◆ Šajā pārskatā analizēti skolēnu kavējumi un to iespējamā saistība ar sasniegumiem matemātikā, dabaszinātnēs un lasīšanā.
- ◆ OECD PISA skolēnu aptaujā iekļauti vairāki jautājumi par dažādiem skolas kavējumiem:
 - **Skolas sākuma (pirmās stundas) nokavēšana**
 - **Atsevišķu stundu kavēšana skolas dienas ietvaros**
 - **Visas skolas dienas kavēšana**

Kavējumu saistība ar sasniegumiem

◆ Kopumā OECD PISA 2012 pētījumā:

- 18% OECD valstu skolēni norādījuši, ka vismaz reizi pēdējo divu nedēļu laikā pirms testēšanas nokavējuši kādu stundu (stundas).
- 15% skolēnu norādījuši, ka vismaz reizi nokavējuši visu skolas dienu.
- OECD valstīs
 - stundu kavēšana saistīta ar sasniegumu samazināšanos matemātikā par 32 punktiem, bet
 - veselas skolas dienas kavēšana - 52 punktiem.
- Kavējumus pieļauj gan tie skolēni, kam ir zemi sasniegumi, gan tie, kam augsti.

Latvija

- Gandrīz 20% rezultātu matemātikā (PISA 2012) ir 1.līmenī vai pat zem 1.līmeņa
- tikai 1,5% rezultātu matemātikā (PISA 2012) ir 6.līmenī,

TĀPĒC:

- ◆ kavējumu iespējamās saistības ar skolēnu sasniegumiem OECD PISA testā noteikšana var būt pat sistēmiski nozīmīga, plānojot darbu gan ar atpaliekošajiem, gan izcilajiem skolēniem, lai samazinātu pirmo skaitu, bet palielinātu otro skaitu.

Kavējumi (Latvija)

◆ Skolas sākuma (pirmās stundas) kavēšana:

- ◆ 66,1 % Latvijas skolēnu norādījuši, ka viņi vismaz reizi vai divas pēdējo divu pilno skolas nedēļu laikā nokavējuši skolas sākumu
- ◆ 12,9% skolēnu to darījuši trīs vai četras reizes, bet
- ◆ 8,3% - piecas vai vairāk reizes.

Kavējumi (Latvija)

◆ Atsevišķu stundu kavēšana skolas dienā:

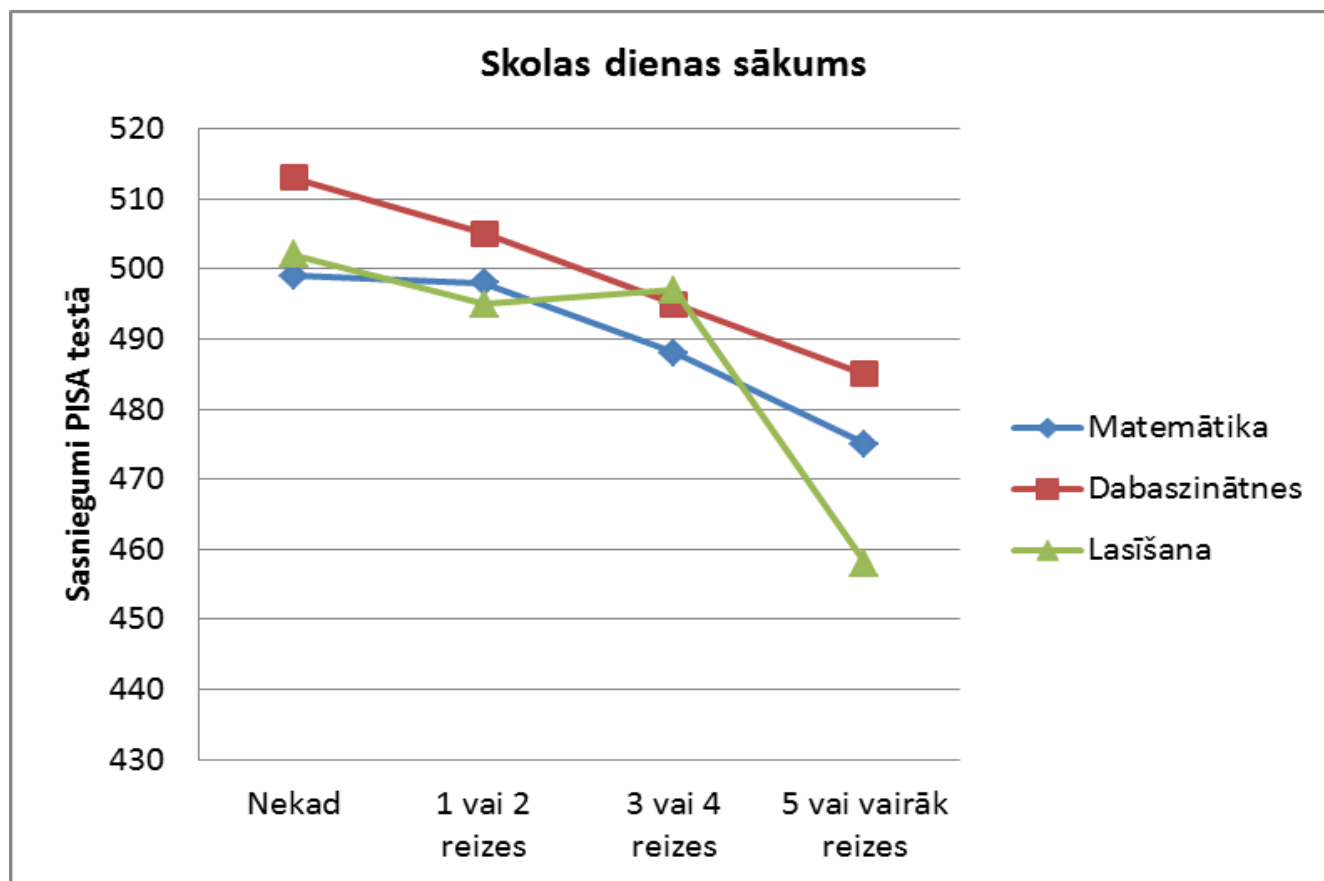
- ◆ 62,8% Latvijas skolēnu aptaujās norādījuši, ka viņi vismaz reizi vai divas pēdējo divu pilno skolas nedēļu laikā nokavējuši kādu mācību stundu (vai vairākas stundas dienā, bet ne visu skolas dienu pilnā apjomā). Šis skaitlis ir ievērojami lielāks nekā OECD valstu vidējais – 18%.
- ◆ 10% Latvijas skolēnu to darījuši trīs vai četras reizes, bet 7,1%- piecas vai vairāk reizes pēdējo divu pilno skolas nedēļu laikā.

Kavējumi (Latvija)

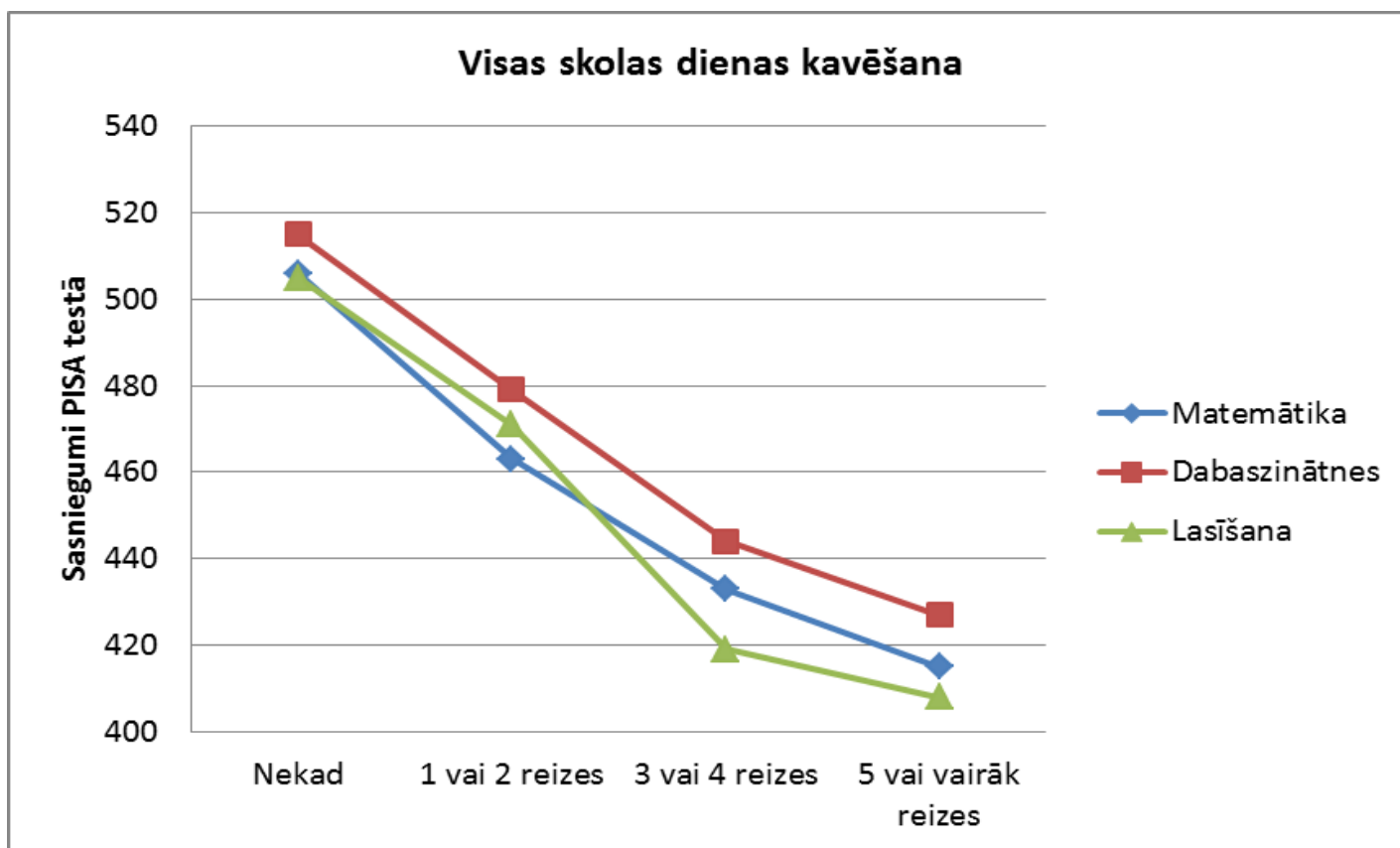
◆ Visas skolas dienas kavēšana

- ◆ 21% Latvijas skolēnu aptaujās norādīja, ka viņi vismaz reizi vai divas pēdējo divu pilno skolas nedēļu laikā nokavējuši veselu skolas dienu (vai pat vairākas dienas).
- ◆ OECD valstīs vidēji uz šo jautājumu apstiprinoši atbildēja 15% skolēnu.

Skolas dienas sākuma kavēšanas un OECD PISA testa rezultātu saistība.

Visas skolas dienas kavēšanas un OECD PISA testa rezultātu saistība.

◆ Rezumējot:

➤ Visas skolas dienas kavēšana ir saistīta ar būtisku sasniegumu samazināšanos ne tikai matemātikā, bet arī dabaszinātnēs un lasīšanā.

➤ Skolas sākuma (pirmās stundas) kavēšana ir vājāk saistīta ar sasniegumiem OECD PISA testā.

➤ Vienas vai vairāku mācību stundu kavēšana skolas dienas ietvaros nav saistīta ar zemākiem sasniegumiem OECD PISA testā.

Dažas «spekulācijas» par atsevišķu stundu kavēšanu

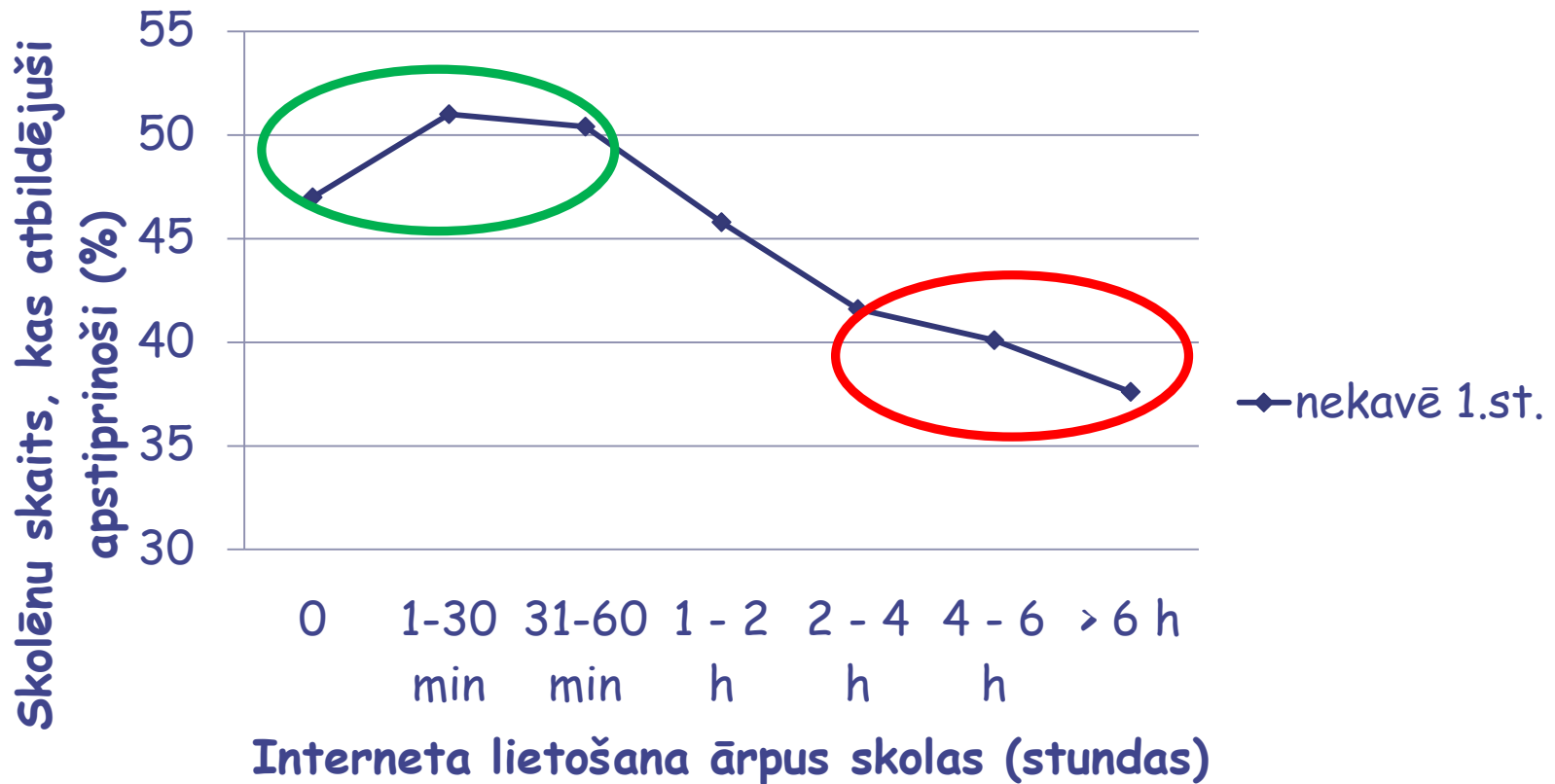
- ◆ Skolēni Latvijā atļaujas kavēt stundas, kas nav saistītas ar testēšanas saturiskajām jomām, bet OECD valstīs kopumā uz šo jautājumu atbildot, skolēni norādījuši, cik bieži kavē lasīšanas, matemātikas un dabaszinātņu stundas. Tas liekas maz ticams, jo jautājuma formulējums ir vispārīgs.
- ◆ **Iespējams, ka mācību stundu kavēšana neietekmē sasniegumus tāpēc, ka**
 - Stundās nekas īpašs nenotiek (no mācību viedokļa), vai
 - Skolotāji ir tik izcili, ka stundās spēj kompensēt to, ko skolēni kavējot palaiduši garām, vai
 - Latvijas skolēni spēj kompensēt nokavētajās stundās apgūstamo mācību saturu patstāvīgi, vai
 - Ir kādi citi latentī mācību procesu ietekmējoši apstākļi Latvijā, kuru noteikšanai nepieciešami papildu pētījumi.

Vai ir izteikti kavētāji?

- ◆ Skolas kavējumu datu vidējās vērtības kopumā ir visai līdzīgas gan, skatoties urbanizāciju, gan pilsētu un lauku skolas, gan skolēnu dzimumu, gan skolas tipu
Meitenes un zēni – ļoti vāji izteikta tendence, ka zēni kavē mazliet vairāk (bet ne statistiski nozīmīgi).
- ◆ Mācību valoda skolā un kavējumi – vidējais kavējumu līmenis ir praktiski nemainīgs.
- ◆ Skolas tips un kavējumi – skolas sākuma kavējumi – prof. skolās ir augstāks vidējais pirmās stundas kavējumu līmenis, salīdzinot ar citu skolu tipu pārstāvjiem (jāņem vērā, ka pētījumā piedalījās neliels prof. skolu skaits).
- ◆ Urbanizācija un kavējumi – kavējumu vidējās vērtības neuzrāda izteiktas tendences.

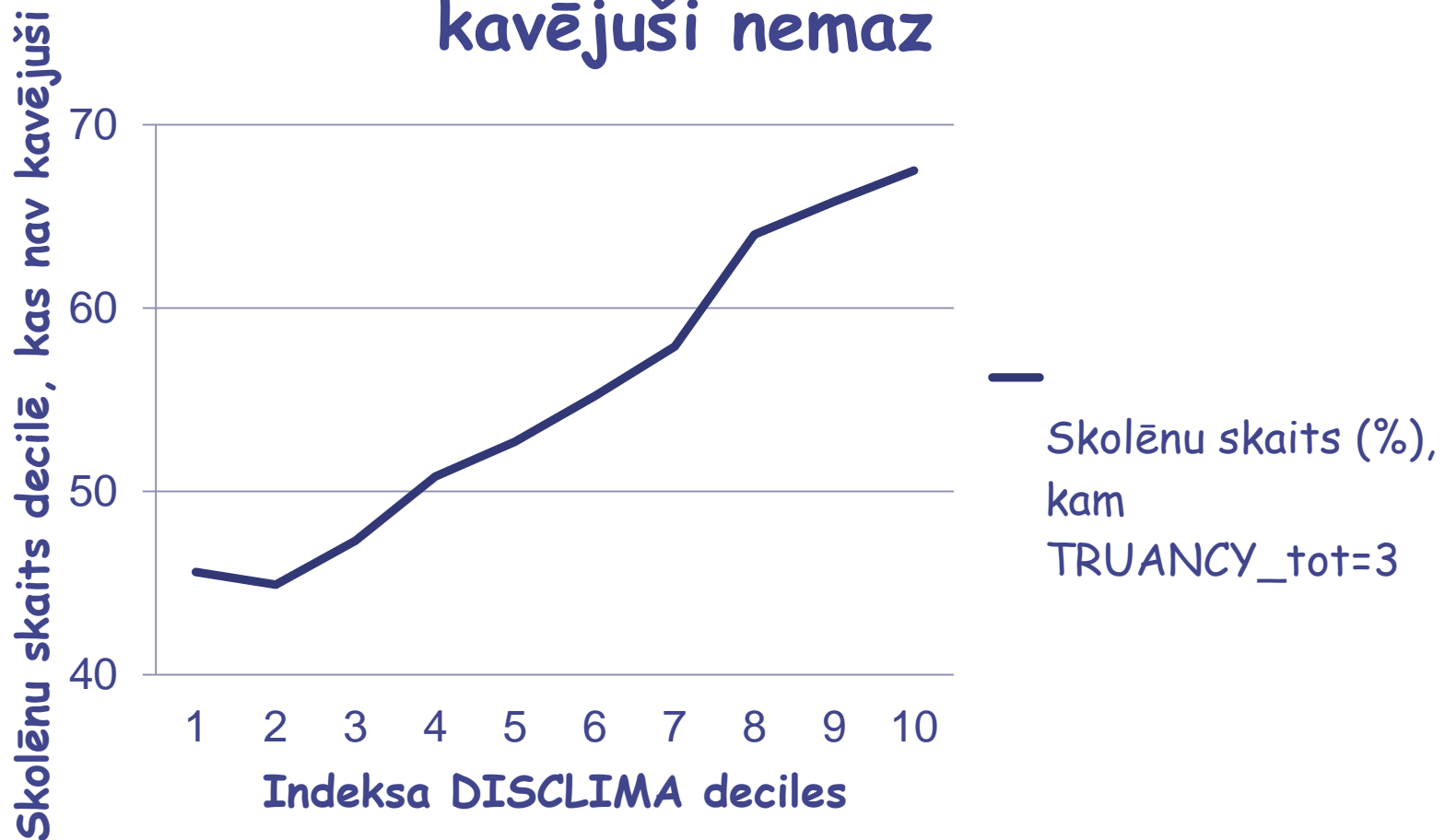
Informācija pārdomām

Skolēnu skaits, kuri nekavē pirmo stundu.

Informācija pārdomām

Skolēnu skaits (%), kas skolu nav kavējuši nemaz

Par skolas kavēšanu ...

- ◆ Bažas rada tas, ka skolēniem bija jāatbild par salīdzinoši īsu periodu (2 nedēļas), kas liek domāt, ka kopumā kavējumu problēma ir visai nopietna. Protams, ka tas ir tikai spekulatīvs apgalvojums, jo mūsu rīcībā nav datu par ilgāku laika periodu, bet nav arī pamata domāt, ka skolēni intensīvi kavējuši skolu tikai divas nedēļas pirms OECD PISA pētījuma

Valsts

- ◆ Ir pateikusi, ka ir obligātā izglītība
- ◆ Valstij ir tiesības un pienākums prasīt, lai jaunie cilvēki piedalās šajā obligātajā pasākumā
- ◆ Jaunajiem cilvēkiem ir pienākums respektēt valsts prasības
- ◆ Skolotāju un vecāku pienākums - rūpēties, lai jaunie cilvēki to izpildītu.

**Paldies par
uzmanību!**